

Kiezen voor 4 havo

informatie over de overstap van 4 mavo naar 4 havo

maart 2026

Beste leerling, geachte ouder/verzorger,

Je moet een keuze maken voor een vervolgopleiding na het behalen van het mavo-diploma. Een van de mogelijkheden is de keuze voor een vervolg op de havo van het Vellesan College. Bij zo'n overstap naar de havo-afdeling moeten ook keuzes gemaakt worden voor profielen en vakken.

In dit informatieboekje proberen we je inzicht te geven in die keuzes en de consequenties. Je vindt in dit boekje informatie over de overstap van mavo naar havo, over de profielen en over een aantal nieuwe vakken.

Het boekje richt zich op de leerling en de ouder/verzorger en is nadrukkelijk bedoeld als informatievoorziening over de profielen en de nieuwe vakken.

Wij hopen dat dit boekje je een steun in de rug geeft bij het gesprek over de toekomst.

Wanneer je na het lezen nog vragen hebt kunt je altijd contact met de mentor, leerjaarcoördinator of afdelingsleider opnemen voor verdere uitleg.

Ramon Steuns
afdelingsleider havo / vwo bovenbouw

1. De overstap van 4 mavo naar 4 havo

Mavo 4 is een goede voorbereiding op havo 4. Bij een aantal vakken kan er zelfs sprake zijn van een voorsprong omdat bepaalde onderwerpen op de mavo al behandeld zijn en in de onderbouw van de havo niet. Bovendien is het een voordeel dat leerlingen met een mavo-diploma al examenervaring hebben opgedaan, dat is een goede basis voor succes op de havo.

Echter, de meeste leerlingen die doorstromen vinden havo 4 beduidend moeilijker. Op de havo worden namelijk meer vakken gevolgd en er zijn vakken waarbij de stof van 4 mavo niet goed aansluit op de stof die in 4 havo in de les behandeld wordt. Soms zijn er onderwerpen die in de leerjaren van de mavo niet op het programma staan, maar in de onderbouw van de havo wel. De overstap van mavo naar havo kan ook moeilijk zijn omdat de manier van werken in 4 havo anders is dan de leerlingen in 4 mavo gewend zijn. Dat heeft te maken met de grotere hoeveelheden stof die leerlingen moeten leren beheersen en met de vaardigheden die verlangd worden op de havo. Op de havo wordt onder andere een hoger beroep gedaan op de zelfstandigheid van de leerling.

De overheid heeft bepaald dat alle leerlingen met een extra vak een doorstroomrecht hebben. Dat juichen wij toe, maar wij zijn ook van mening dat niet iedere mavo-leerling geschikt is om door te stromen naar de havo. We adviseren leerlingen om zelf goed na te denken over hun motivatie om de havo te gaan volgen en te reflecteren op hun inzet/werkhouding, de cognitieve ruimte, de eigen verantwoordelijkheid, de mate van zelfstandigheid en de vereiste studievoordigheden (leerstrategieën, plannen). Vraag dit ook aan de vakdocenten en de mentor, zij kunnen hier hun onderbouwde mening over geven.

Als leerlingen geen extra vak hebben gekozen op de mavo is het nog steeds mogelijk om een overstap naar de havo te maken. We hebben een aantal voorwaarden gesteld aan deze overstap van 4 mavo naar 4 havo. Die voorwaarden zijn:

1. het gemiddelde van de eindcijfers op de cijferlijst is tenminste een 6,8.
2. voor de kernvakken Nederlands, Engels en wiskunde is afzonderlijk tenminste het cijfer 6,0 behaald (uitgaande van het niet-afgeronde cijfer op de eindlijst).
3. de leerling heeft de motivatie en de studieattitude om te slagen op havo-niveau. Dit wordt vastgesteld in een advies van de docentenvergadering van 4 mavo en een intake/motivatiesgesprek met de leerjaarcoördinator of afdelingsleider van de havo-afdeling.
4. voor het kiezen van wiskunde B is tenminste het cijfer 7,0 behaald voor het vak wiskunde op de mavo-eindlijst (uitgaande van het niet-afgeronde cijfer).
5. de leerling volgt het doorstroomprogramma met o.a. een aantal lessen wiskunde om de overstap naar het havo-programma te faciliteren. Afhankelijk van de profielkeuze is het mogelijk dat er een aansluitingsprogramma voor een ander vak (een ontbrekend vak op de mavo-eindlijst) noodzakelijk is. Ook zal een leerling een aantal dagen meelopen in een 4 havo klas en wordt er aandacht besteed aan het vak Nederlands. Het doorstroomprogramma en eventueel aansluitingsprogramma vinden plaats na het eindexamen, in de maanden mei, juni en juli.

Voldoet een leerling aan de criteria 1 t/m 5 dan is deze leerling toelaatbaar tot 4 havo. Voor leerlingen die met een extra vak een mavo-diploma hebben behaald, gelden de criteria 4 en 5. Ook zullen we met deze leerlingen een intake/motivatiesgesprek houden en vragen we een advies aan de docentenvergadering. Een plaatsing is afhankelijk van het beschikbare aantal plaatsen. Leerlingen die al ingeschreven staan bij het Vellesan College hebben voorrang op andere leerlingen.

Omdat het Vellesan College eisen stelt aan de toelating tot de havo bestaat dus ook de mogelijkheid dat een leerling wordt afgewezen. Om te voorkomen dat een leerling daardoor aan het einde van het schooljaar met lege handen staat verwacht de school dat elke leerling die zich opgeeft voor 4 havo zich ook inschrijft voor een beroepsopleiding. Hiermee wordt voorkomen dat een leerling nog in juni/juli op zoek moet naar een mbo-opleiding. Rond die tijd is een groot aantal 'populaire' beroepsopleidingen al vol en is de kans van een verkeerde keuze groot.

2. De profielen

In de bovenbouw havo is het onderwijsprogramma vastgelegd in de zogenaamde Tweede Fase. De tweede fase is een synoniem voor de bovenbouw van de havo en het vwo en duurt van het vierde leerjaar tot en met het examenjaar. Volgens de wet houdt de tweede fase een aantal regelingen in voor de samenstelling van het vakkenpakket, alsmede voor de studielast en de examenprogramma's voor elk van de schoolvakken.

Leerlingen kiezen een aantal samenhangende vakken in het profiel. De achterliggende gedachte is dat de vakken van een bepaald profiel een goede vooropleiding vormen tot de vervolgopleiding op hbo of universitair niveau.

Er zijn in de bovenbouw van de havo vier profielen:

- Cultuur & Maatschappij
- Economie & Maatschappij
- Natuur & Gezondheid
- Natuur & Techniek

Van de profielen is die van Cultuur & Maatschappij de meest talige en van Natuur & Techniek de meest exacte. Voor elk profiel geldt dat het de mogelijkheid biedt tot een aantal studies op hbo-niveau. In de twee maatschappijprofielen zullen dat vooral studies op maatschappelijk, sociaal of economisch terrein zijn, in de twee natuurprofielen zijn dat studies op het vlak van gezondheidszorg, techniek en natuurwetenschappen. De havo/vwo-decaan van de school, dhr. Welboren, kan desgewenst informatie geven over profielen en vervolgstudies.

3. De inrichting van de profielen

Elk profiel is opgebouwd uit drie onderdelen:

- Het gemeenschappelijk deel
- Het profieldeel
- Het vrije deel

Het gemeenschappelijke deel

Het woord zegt het al: voor welk profiel ook wordt gekozen, elke leerling heeft een aantal vakken gemeenschappelijk. Voor de havo zijn dit de vakken:

- Nederlands
- Engels
- Maatschappijleer
- Culturele en Kunstzinnige Vorming (CKV)
- Lichamelijk Opvoeding

Het profieldeel

Elk profiel bestaat uit een aantal verplichte profielvakken en uit een aantal keuzevakken. Elke leerling heeft altijd 4 vakken in zijn/haar profiel.

Een overzicht van de vakken per profiel:

Cultuur & Maatschappij

1. Geschiedenis
2. Aardrijkskunde
of
2. Maatschappijwetenschappen
3. Kunst dans
of
3. Kunst tekenen
4. Duits
of
4. Frans

Economie & Maatschappij

1. Economie
2. Geschiedenis
3. Wiskunde A
4. Bedrijfseconomie
of
4. Maatschappijwetenschappen

Natuur & Gezondheid

1. Biologie
2. Scheikunde
3. Aardrijkskunde
of
3. Natuurkunde
4. Wiskunde A
of
4. Wiskunde B

Natuur & Techniek

1. Scheikunde
2. Natuurkunde
3. Wiskunde B
4. Biologie
of
4. Wiskunde D

Het vrije deel

Leerlingen moeten naast de gemeenschappelijke vakken en de profielvakken ook tenminste één groot vak in het vrije deel kiezen.
Welke vakken gekozen kunnen worden in het vrije deel is afhankelijk van het profiel.

Cultuur & Maatschappij

Keuzevakken:

- Wiskunde A
- Maatschappijwetenschappen
- Economie

Economie & Maatschappij

Keuzevakken:

- Duits
- Frans
- Aardrijkskunde
- Maatschappijwetenschappen
- Bewegen, Sport en Maatschappij
- Kunst tekenen
- Kunst dans

Natuur & Gezondheid

Keuzevakken:

- Duits
- Frans
- Economie
- Bewegen, Sport en Maatschappij
- Kunst tekenen
- Kunst dans

Natuur & Techniek

Keuzevakken:

- Duits
- Frans
- Economie
- Biologie

Het vrije deel bestaat naast één groot vrij te kiezen vak ook uit een vrij school deel. Elke school mag geheel zelfstandig bepalen op welke wijze dit deel wordt ingericht. Het Vellesan College heeft ervoor gekozen om dit vrije deel onder andere in te vullen met loopbaanoriëntatie, mentorlessen en een flex-uur. In het flex-uur kan een leerling een keuze maken bij welk vak hij/zij ondersteuning aangeboden wil krijgen.

4. Nieuwe vakken

In de Tweede Fase van de bovenbouw havo duiken een aantal nieuwe vakken op. Hieronder volgt een korte uitleg van die nieuwe vakken.

Bewegen Sport en Maatschappij (BSM)

BSM is een keuzevak in het vrije deel.

Om het te kiezen moet de leerling sport-minded zijn, zonder dat hij/zij ook echt goed is in alle sporten. Op het Vellesan College bestaat BSM uit een praktisch gedeelte en een theoriegedeelte. In het praktische deel komen allerlei sporten en spellen aan bod, maar ook zaken als organiseren en training geven. In het theoriegedeelte gaat het om sport- en spelregelkennis, maar ook om o.a. fysiologie, ehbo en voedingsleer. Leerlingen moeten voor BSM een groot aantal praktische opdrachten uitvoeren en moeten rekening houden met een behoorlijke tijdsinvestering. Het vak heeft geen centraal schriftelijk eindexamen.

Culturele en Kunstzinnige Vorming (CKV)

CKV is een verplicht onderdeel van het gemeenschappelijke deel en wordt afgesloten in de 4^e klas. Met dit vak wil de overheid leerlingen cultureel bewust maken. De kern van het vak wordt gevormd door het verdiepen in cultuuruitingen door middel van allerlei praktische opdrachten. Daarnaast worden er activiteiten op cultureel of kunstzinnig gebied bijgewoond.

Kunsvak tekenen (KUBV) of kunsvak dans (KUDA)

Kunst is een verplicht vak in het profiel Cultuur & Maatschappij en het is een keuzevak in het vrije deel van de andere profielen. Het bestaat uit een praktijkdeel en een theoretisch deel. In het theoretisch deel ligt de nadruk op het beschrijven en onderzoeken van de geschiedenis van de kunst. Het is een overkoepelend vak voor de geschiedenis van alle kunst disciplines: architectuur, beeldende kunst (zowel schilderkunst als beeldhouwkunst), theater, dans, muziek en film. Het algemene vak heeft een centraal schriftelijk examen.

Op het Vellesan College kun je kiezen tussen twee praktijkdelen. Je kiest of voor het praktijkdeel tekenen of voor het praktijkdeel dans.

Toelating voor het kunsvak dans is alleen mogelijk met een voorbereidende dansopleiding (zoals de dansklas van het Vellesan College).

Maatschappijleer (MA)

Maatschappijleer is een verplicht onderdeel van het gemeenschappelijk deel.

Bij het vak maatschappijleer gaat het over een aantal thema's die te maken hebben met de maatschappij en de daarin geldende waarden en normen. Politiek systeem (parlementaire democratie), rechtsstaat (de Nederlandse rechtsstaat), cultuur (pluriforme samenleving) en sociaal-economisch systeem (verzorgingsstaat) vormen de hoofdgebieden van het vak. Het vak wordt afgesloten in het 4e jaar.

Maatschappijwetenschappen (MAW)

Maatschappijwetenschappen is een profielkeuzevak bij Economie & Maatschappij en bij Cultuur & Maatschappij. Ook kan het in het vrije deel van deze profielen worden gekozen. De stof gaat dieper in op een aantal thema's die ook bij maatschappijleer een rol spelen en behandelt daarnaast ook nog andere thema's zoals politieke besluitvorming en criminaliteit en strafrecht. Het vak heeft een centraal schriftelijk eindexamen.

Bedrijfseconomie (Beco)

Bedrijfseconomie is een profielkeuzevak bij Economie & Maatschappij. Het vak economie houdt zich vooral bezig met de economie van het hele land, zoals bijvoorbeeld de oorzaken van werkloosheid. Bedrijfseconomie houdt zich vooral bezig met economie op bedrijfsniveau, dus met wat er binnen organisaties of bedrijven gebeurt. Het gaat daarbij om managementproblemen, maar ook om bedrijfseconomische vraagstukken. Daarnaast zit er ook echt rekenwerk in het vak. Bedrijfseconomie heeft een centraal schriftelijk eindexamen.

Wiskunde (WiA,WiB,WiD)

In alle profielen behalve Cultuur & Maatschappij is wiskunde een onderdeel van het profiel. In het profiel Cultuur & Maatschappij is wiskunde A een keuzevak in het vrije deel. Als je geen wiskunde kiest bij dit profiel ben je verplicht om in het vierde jaar het vak rekenen te volgen.

Wiskunde A is de minst wiskundige wiskunde. Het gaat daarbij vooral om de concrete toepassing van de wiskunde (in verhaaltjessommen). Ook kansberekening en statistiek leer je bij wiskunde A. Wiskunde A is een verplicht onderdeel in het profiel Economie & Maatschappij.

In het profiel Natuur & Gezondheid is wiskunde A een profielkeuzevak, net als wiskunde B. Wiskunde B is de meer theoretische tegenhanger van wiskunde A. Je leert de theorie kennen achter de wereld van wiskunde. Analyse, meetkunde, algebra, formules en vergelijkingen: wiskunde B is vooral geschikt voor leerlingen die na hun examen kiezen voor een exacte vervolgstudie.

Wiskunde D is een profielkeuzevak bij Natuur & Techniek. Wiskunde D is een uitbreiding van wiskunde B en kan alleen samen met wiskunde B worden gevolgd. Wiskunde D is behoorlijk theoretisch en is alleen voor degene met een echte wiskundeknobbel en interesse in de achtergronden van de theoretische wiskunde.

Wiskunde A en B hebben een centraal schriftelijk examen, wiskunde D alleen een schoolexamen.

5. Kiezen

Het kiezen van een profiel is niet gemakkelijk. Het gaat om een keuze voor de bovenbouw, maar ook wordt er al een stap gezet in de keuzemogelijkheden voor een vervolgopleiding. Schroom niet onze decaan, de heer Welboren, in te schakelen als je vragen hebt over de combinatie van profielen/vakken en bijbehorende studies.

Het keuzeformulier moet voor 27 maart, doch uiterlijk 22 mei 2026 worden ingeleverd bij de heer Glas of de heer van der Knaap. Na het doorlopen van het doorstroomprogramma kan de keuze nog worden aangepast.

Leerlingen van het Vellesan College worden geplaatst indien ze uiterlijk 22 mei zijn aangemeld en aan de eerdergenoemde voorwaarden voldoen. Voor de leerlingen van een andere mavo-school geldt dat pas aan het einde van het schooljaar, wanneer de examenuitslag op de mavo is vastgesteld, het doorstroomprogramma is doorlopen, duidelijk is hoeveel plaats er op het Vellesan College is in 4 havo, het advies van de docentenvergadering en alle benodigde doorstroomdocumentatie door de andere school is verstrekt, we pas definitief antwoord kunnen geven op de vraag over definitieve toelating.

Ik wens jullie veel sterkte en wijsheid bij het keuzeprocés en een goed verloop van de examens toe.